

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סח.

והא. מילתא דלקיטת קשוואין: ר"ע מר' יהושע גמר לה. בתמיה: קינוף. ארבעה עמודים וזילה פרוסה עליהם כדאמר' צבוכה (דף י:). לחלוץ ספיליו. של אצו. דקסבר שבת לאו זמן תפילין הוא ואסור להניחן שמה ילא זמן לרשות נטרפה. וקרוז הוא למות שאילו היתה דעתו מיושבת היה חולץ תפיליו: **איסור סקילה.** הדלקת הנר והטמנת חמין ועוסקין בדבר שאינו אלא איסור שבות דמניח תפילין בשבת אין כאלן איסור מלאכה ואפילו ילא לרשות הרבים דהא דרך מלבוש הוא ותכשיטין הוא לו בחול: **צרחוק ארבע אמות.** מפני הדגוי שצרכוהו במתולקת מתורו של עכנאי בצבא מניעה (דף נט:). **שלו מהו.** צמה תהא מיתתו: **על קשה משלהן.** מפני שלכן פתוח כחולס ואילו שמשמתי היית למד תורה הרבה: **נטל.** ר"א שתי זרועותיו: **שנגללן.** כשגוללן ספר תורה והכתב מוכסה כך תתעלה ותמכסה תורה שבלבי כשאמות לפי שלל שמשוני ולמדו ממני: **ולא חסרתי מרבותי ככלב המלק מן היס.** לפי חכמתם שהיתה גדולה אין למודי עולה לחסרם ולקבל מהם חכמה או אלא מעט ככלב המלק מן היס. וכן תלמידי לא חסרוני ולא קבלו מחכמתי לחסר את יתרון חכמתי מהם [א] אפי' כמו שמחסר המכחול בשפופרת בטבול אחד [ב]: **ולא חסרתי.** כלומר לא חסרתי מחכמתם ממה שהיו מתחילה גדולים יותר ממני וגם עתה גדולים הם ממני לפי שלל למדתי מחכמתם כי אם מעט מהם: **שפופרת.** קנה שנותנין זה כחול. קיסס של עץ או של כסף שתוצין ממכחול בטבול ומטבולו בכחול ומוליאו: **צבוכה עוש.** בהלכות מראות נגעים: **בניטע קשוואים.** הלכות מיני כשפים שעל ידיהם נתמלא כל השדה קשוואים: **אמרו לו הכדור והאימוס וכו'.** כדור פלוטו"ה מתופה עור ומלאה מתוכו למר של איל דזוחק וכן אימוס שלהם של עור היה כעין מנעל וממולא מתוכו שער ופיו תפור וזה היו עושין המנעלים כמו שעושין הרעעין שלן בדפוס של עץ: **קמיע.** של עור וממולא מתוכו ותלאהו בצואר לנוי: **משקולת קטנה.** כעין אונקיה שעושין מעופרת ומתפין אותה בעור כדי שלא תחסר אצל משקולת גדולה אין דרכה ° לתפוחה בעור: **וצרור המרגלית.** תופרין המרגלית בעור ותולין אותו בצואר צמחה לרפואה: **מהו.** לפי שמתלקו בצלו רבי אליעזר וחכמים בצדר טהרות (כלים פכ"א) וי וחכמים אומרים אינן מקבלין טומאה לפי שכלי עור אין מקבל טומאה אלא אם כן יש לו צית קיבול דהא איתקש לשק והני הואיל וקבולן נעשית למלאותן מלוי בטוכו עולמית לא שמיה קבול ° ורבי אליעזר אומר מקבל טומאה דצית קיבול העשוי למלאות שמיה קבול ועוד נחלקו צבדור וצאימוס שנקרעו ונראה חלל שלהם דמדורו רבנן דמקבלי טומאה דהא איכא צית קיבול ופליגי לענין טבילה שחכ"א מה שצבוכו חוץ ור' אליעזר אומר מה שצבוכו אינו חוץ דכולי חד כלי הוא ובשעת פטירתו היו רוצין לידע אם חזר צו ושאלוהו מה אתה אומר צבותן שני המתולקות אמר להם טמאים אפילו שלמים והטומאה נוגעת מנחון: **ועהרתן צמה שהן.** כלומר אם נקרעו שחכמים מודים שמקבלין טומאה וחלוקין עלי לומר שהמלוי חוץ ועומד אני בצדדי שהמלוי אינו חוץ שמתצילן כמות מהם: **מנעל שעל גבי אימוס מהו.** שאף צו נחלקו בתוספתא [א] דטהרות ° חכמים אומרים הואיל ואינו מחוסר מלאכה הנצריכה אומן שהדיעו יכול לסקולו מעל האימוס כבר שם כלי עליו וטמא ור"א מטהר שעדיין לא נגמרה מלאכתו: **הוסר הנדר.** שצרכוהו: **צין קסרי לנוה.** שהיו נושאין את מטתו מקסרי לנוה: **פסח עליו צבורה.** שהיו עושין שורה סביבות המטה להספד: **הרבה מעוט יש לי.** להחליף: **ואין לי שולחני להרואן.** כלומר הרבה שאלות יש לי לשאלו ואין למי לשאלו: **היכי עידי.** רבי אליעזר הכי שעשה מעשה בניטע קשוואין: **להסלמה.** בהם ר"ע הוא דעבד ר' אליעזר:

1. ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רבב ישראל ופרשיו ולא ראהו עד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים: מלכים ב ב יב
2. כי אהב בא אל הארץ אשר יי אלהיך נתן לך לא תלמד לעשות כפועלת הגוים הקהם: דברים י"ח ט

לחלוץ תפילין. פ"ה של ר' אליעזר אע"ג דלא היה ר"א וזו ממקום אחד קרי ליה איסור שבות דכל ס' שאסרו חכמים ללאת צו לרשות הרבים אסור ללאת צו לחצר וה"ה אפי' יושב במקום א' אסור: **היאך מניחין איסור סקילה.** משמע מדלתיקין ואחר כך חולצין וקשה דצפרק צמה מדלתיקין (שבת דף לה: ושם) משמע איכא דמניח שליטת להדליק את הנר דצרי רבי נתן ר' יהודה אומר שליטת לחלוץ תפילין ופ"ה הסם ומדלתיק דצריעית ואין צמר ומדלתיק צמיה מדקאמר הסם צמר הכי שניה להדליק כמאן לא כר' נתן ולא כרבי יהודה הנשיא וגם אין לומר שמדלתיק צמיה שליטת וה"ק שליטת אף לחלוץ תפילין ולעולם מדלתיק צרישא מדקאמר הסם שליטת להדליק ומקוי לה כרבי נתן ולא כרבי יהודה הנשיא ועוד קשה אטו הורקנוס לא ידע מנהוג וי"ל דודאי תפילין צרישא אלא שצבוכה שעה איחרו להדליק מפני שהיו טרודין בחוליו ולכן היה גוער צו: **ומהרתן במה שהן.** פ"ה דנחלקו לענין טבילה בנקרעו אי חוץ מה שצבוכו או לא וצבדיא לא אשכחן פלוגתא אלא צפ' כ"ג דכלים תנן הכדור והאימוס והקמיע ותפילין שנקרעו הנוגע צבן טמא צמה שצבוכו טהור אלמא אין תוכו חסוד חיצור ומניח צמספתא ר' יהושע צ"ק אומר משום ר' אליעזר אף מטבילין כמו שכן אלמא מדלא חיין בטבילה ש"מ דהוי חיצור: **הי"ה מכה בשרו.** ומשום שרט לנפש (ויקרא יט) ליכא דמשום תורה קעבד כדלמך הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרואן °:

והא ר' עקיבא מר' יהושע גמיר לה והתניא בשחלה ר' אליעזר נכנסו ר' עקיבא וחביריו לבקריו הוא יושב בקינוף שלו והן יושבין במרקלין שלו ואותו היום ע"ש היה ונכנסם הורקנוס בנו לחלוץ תפיליו גער בו ויצא בניזיפה אמר להן לחביריו כמדומה אני שדעתו של אבא נטרפה אמר להן דעתו ° ודעת אמו נטרפה היאך מניחין איסור סקילה ועוסקין באיסור שבות כיון שראו חכמים שדעתו מיושבת עליו נכנסו וישבו לפניו מרחוק ד' אמות א"ל למה באתם א"ל ללמוד תורה באנו א"ל ועד עכשיו למה לא באתם א"ל לא היה לנו פנאי אמר להן תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן אמר לו ר' עקיבא שלי מהו אמר לו שלך קשה משלהן נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו אמר אוי לכם שתי זרועותיי שהן כשתי ספרי תורה שנגללין הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי הרבה תורה למדתי ולא חסרתי מרבותי אפילו ככלב המלק מן היס הרבה תורה לימדתי ולא חסרוני תלמידי אלא כמכחול בשפופרת ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות בבהרת עזה ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות ואמרי לה שלשת אלפים הלכות בניטע קשוואין ולא היה אדם שואלני בהן דבר מעולם הוין מעקיבא בן יוסף פעם אחת אני והוא מהלכין היינו בדרך אמר לי רבי למדני בניטע קשוואין אמרתי דבר אחד נתמלאה כל השדה קשוואין אמר לי רבי למדתי נטיעתן למדני עקירתן אמרתי דבר אחד נתקבצו כולן למקום אחד אמרו לו ° הכדור ° והאימוס והקמיע וצרור המרגליות וצמספתא ומשקולת קטנה מהו אמר להן הן טמאין וטהרתן במה שהן ° מנעל שעל גבי האמוס מהו אמר להן הוא טהור ויצאה נשמתו במהרה עמד רבי יהושע על רגליו ואמר הותר הותר הנדר למוצאי שבת פגע בו רבי עקיבא מן קיסרי ללוד היה מכה בשרו עד שדמו שותת לארץ פתח עליו בשורה ואמר יאבי רבב ישראל ופרשיו הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרואן אלא מרבי אליעזר גמרה מרבי אליעזר ולא סברה הדר גמרה מרבי יהושע ואסברה ניהליה היכי עבד הכי והאנן תנן העושה מעשה הייב להתלמד שאני מר ° דאמר מר ° לא תלמד לעשות לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להבין ולהורות:

הדרן עלך ארבע מיתות

הדרן עלך ארבע מיתות

הדרן עלך ארבע מיתות

כלים פכ"ג מ"א ע"ג,
(ג) ז"ל והאמוס וכן כ"מ
המכר כאלן צנמ' ונרשי'
ובוס' אימוס בן' ז"ל
נמ"ס וכן צנמ'ן איתא
אימוס נמ"ס וכ"א בשמטה
דכלים, א) [שם פכ"ז מ"ח]
שבת קמ"א: ד) [נ"ה ד:]
שבת ע"ה. ע"ז י"ה. ודף
מג"ז: ה) ע"י רש"א בח"א,
(ו) בס"א: שומעין צה כחול
מכחול קיסס של עץ או של
כסף שנותנין תמוס,
(ז) ז"ל מוספתא דכלים כ"ב
פ"ב ה"ג, ח) [נ"ח מוס']
טובה יב: ד"ה מהו דמיתא
וכי מה ששהיגו אפירש"י
הדכ"א, ט) ויהא דהיא
רש"י מוספתא דוקא ולא
ממשה מפירשת צבלים
פכ"ז מ"ד ומימיה לה הש"ס
שבת דף קמ"ח: פלוגתא
ד' אליעזר וחכמים ע"ש
מנה לישב, י) [ובלס כ"ב]
פ"ד ה"ב וע"ש, יא) [שבת
דף קמ"ד: ט) ונ"ע מוס']
יבמות ג: ד"ה דלמך
רממא,א

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לחלוץ תפילין
וכי דקבצר שבת לאו זמן
תפילין: ע"י מנ"א ק"י שם
ס"ק י"א: שם ר"ה
משקולת קטנה וכו'
לחפזתה בעור: ע"ין כ"ב
דף פ"ט ע"ב מוספתא ד"ה
ולא:

הגהות הב"ח

(א) בני דעתו מירושבת
ודעת אמו נטרפה:

הגהות מהר"ב

א) רש"י ד"ה ולא חסרתי
מרבותי וכו' ולקבל מהם
חכמה אלא: מלת אלא נמחק
ויצ"י ז"ל אפי' [ב] בא"ד
יתרון חכמתי מהם אפי'
מלת אפילו נמחק ויצ"י ז"ל
אלא:

לעזי רש"י

פלוטו"ה [פלוטו"ה].
כדור.

מוסף רש"י

אבל אתה למד להבין
ולהורות. כלומר לענין
מעשהים כנה הם
מקולקלים ולהיות לבנין
לא תעשה כך וכן שיהא הוא
חק הגויס (דברים י"ח ט) א:
שחולל לעמוד בקן ואם
יעשה ניצח שקר לפניך
שמעין שהוא מנחש (שבת
נ"ה).

הדרן עלך ארבע מיתות